

Διερεύνηση των χαρακτηριστικών της προσωπικότητας των επαγγελματιών υγείας σχετικά με τον εθελοντισμό

Ζουμπής Κωνσταντίνος¹, Λαβδανίτη Μαρία², Ιωαννίδης Αναστάσιος³, Κατσαραγάκης Στυλιανός⁴, Γκούβα Μαίρη⁵, Βασιλόπουλος Γεώργιος⁶, Ζυγά Σοφία⁷

1. Οικονομολόγος, MSc
2. Επίκουρος Καθηγήτρια Τμήματος Νοσηλευτικής, Αλεξάνδρειο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Θεσσαλονίκης
3. Λέκτορας Μικροβιολογίας Τμήματος Νοσηλευτικής, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
4. Λέκτορας Παθολογικής Νοσηλευτικής Τμήματος Νοσηλευτικής, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
5. Επίκουρος Καθηγήτρια Τμήματος Νοσηλευτικής, Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Ηπείρου
6. Καθηγητής Εφαρμογών Τμήματος Νοσηλευτικής, Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Αθήνας
7. Επίκουρος Καθηγήτρια Βασικής Νοσηλευτικής Τμήματος Νοσηλευτικής, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Εθελοντισμός είναι η δραστηριότητα εκείνη που αναπτύσσεται κατά τρόπο προσωπικό, αυθόρμητο, ελεύθερο, χωρίς σκοπό ατομικού κέρδους, από μεμονωμένους πολίτες ατομικά ή διαμέσου των οργανώσεων των οποίων αποτελούν μέλη.

Σκοπός: της παρούσας μελέτης ήταν η διερεύνηση των χαρακτηριστικών της προσωπικότητας που ωθούν τους επαγγελματίες υγείας στον εθελοντισμό.

Μεθοδολογία: Η συλλογή των δεδομένων έγινε με συμπλήρωση γραπτού ερωτηματολογίου σε πλαίσιο και ώρα επιλογής των συμμετεχόντων. Τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν ήταν: (α) Ερωτηματολόγιο κοινωνικο-δημογραφικών χαρακτηριστικών, (β) η κλίμακα αλτρουισμού, (γ) η κλίμακα της ναρκισσιστικής προσωπικότητας και (δ) η κλίμακα προσωπικότητας κατά Eysenck. Για την πραγματοποίηση της στατιστικής ανάλυσης χρησιμοποιήθηκε το λογισμικό SPSS (18).

Αποτελέσματα: Στη παρούσα έρευνα έλαβαν μέρος 110 ιατροί και νοσηλευτές του Γ.Ν. Σπάρτης. Το 64,2% του μελετώμενου πληθυσμού ήταν άνδρες, έγγαμοι (57,3%), τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (37,7%) και Ελληνικής εθνικότητας (99,1%). Η μέση τιμή της κλίμακας ναρκισσιστικής προσωπικότητας στις γυναίκες (7,8) διέφερε στατιστικά σημαντικά από τη μέση τιμή της κλίμακας ναρκισσιστικής προσωπικότητας στους άντρες (11,4) (t -test= 2.470 & p -value= 0.017). Όσον αφορά στον εθελοντισμό, η μέση τιμή της κλίμακας ναρκισσιστικής προσωπικότητας διέφερε στατιστικά σημαντικά μεταξύ των ατόμων που είχαν ή όχι συμμετάσχει σε κάποια εθελοντική προσπάθεια (t -test= 2.2927 & p -value= 0.004). Όσον αφορά στην κλίμακα προσωπικότητας υπήρξε στατιστική διαφορά ανάλογα με την οικογενειακή κατάσταση αλλά σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10% (t -test= 1.927 & p -value= 0.071).

Συμπεράσματα: Από τα αποτελέσματα της παρούσας μελέτης αναδεικνύεται η σχέση των συγκεκριμένων χαρακτηριστικών της προσωπικότητας με τον εθελοντισμό. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, φαίνεται να υπάρχουν κάποιες ενδείξεις ότι τα άτομα που έχουν συμμετάσχει σε κάποια εθελοντική προσπάθεια, είναι άτομα με υψηλό αίσθημα αλτρουισμού, έχουν χαμηλή τιμή στην κλίμακα ναρκισσιστικής προσωπικότητας και υψηλό ποσοστό προσωπικότητας. Επιπλέον, υπάρχουν ενδείξεις ότι το φύλο, η οικογενειακή κατάσταση, το επίπεδο εκπαίδευσης και η θέση εργασίας παίζουν κάποιο ρόλο στη διαμόρφωση των 3 κλιμάκων προσωπικότητας.

Λέξεις Κλειδιά: Αλτρουισμός, ευτυχία, ναρκισσισμός, εθελοντισμός, επαγγελματίες υγείας.

Υπεύθυνος αλληλογραφίας: Σοφία Ζυγά, Επίκουρος Καθηγήτρια, Τμήματος Νοσηλευτικής Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, Διεύθυνση: Ορθίας Αρτέμιδος και Πλαταιών, 23100 Σπάρτη, E-mail: zygas@uop.gr; zygas@spa.forthnet.gr

Research into features of personality in health care professionals in the area of voluntary work

Zoubris Konstantinos¹, Lavdaniti Maria², Ioannidis Anastasios³, Katsaragakis Stylianos⁴, Gouva Maria⁵, Vassilopoulos Georgios⁶, Zyga Sofia⁷

1. *Economist, MSc*
2. *Assistant Professor, Nursing Department, Technological Educational Institute of Thessaloniki*
3. *Lecturer, Nursing Department, University of Peloponnese*
4. *Lecturer, Nursing Department, University of Peloponnese*
5. *Assistant Professor, Nursing Department, Technological Educational Institute of Hepeiros*
6. *Laboratory instructor, Nursing Department A, Technological Educational Institute of Athens, Greece*
7. *Assistant Professor, Nursing Department, University of Peloponnese*

ABSTRACT

Volunteering is an activity that develops in a personal, spontaneous, free, without personal benefits. This is offered by individual citizens, individually or through organizations.

Aim: The aim of the present study was to investigate the features of personality for health professionals to volunteering.

Methodology: The data collection was done by completing a written questionnaire in time and place of participants' choice. The tools used were: (a) Questionnaire of socio-demographic characteristics, (b) the Altruism Scale, (c) the Narcissistic Personality Inventory and (d) the Eysenck Personality Questionnaire. The statistical analysis was performed using the SPSS (18) statistical package.

Results: In this study involved 110 doctors and nurses of Sparta General Hospital (overall study sample), 64.2% of the sample were male, 57.3% were married, 37.7% were tertiary education graduates, while 99.1% had the Greek ethnicity. Results showed that the mean value of the Narcissistic Personality Inventory in women was (7.8) while in men was (11.4). At this point Independent Sample *t*-test showed statistically significant difference to the mean value of the NPI between women and men $t = 2.470$ $p = 0.017$. Regarding to volunteering, the mean values of Narcissistic Personality Inventory showed statistically significant difference between those who had participate in a voluntary effort and those you hadn't (t -test = 2.2927 & p -value = 0.004). Independent Sample *t*-test showed statistically significant difference to the mean value of the NPI between the marital status groups but in significance level of 10% (t -test = 1.927 & p -value = 0.071).

Conclusions: The results of this study highlight the relationship between specific personality traits with volunteering. According to the results, there appear to be some evidence that individuals, who have participated in a voluntary effort, are people with a high sense of altruism, present low score in the scale of narcissistic personality and a high score in the scale of personality. Moreover, there is evidence that gender, marital status, educational level and job play a role in shaping the three personality scales. Note, however, that the results are statistically significant.

Keywords: Altruism, happiness, narcissism, voluntary work, healthcare professionals.

Corresponding Author: Sofia Zyga, Assistant Professor, Nursing Department, University of Peloponnese, Address: Orthias Artemidos & Plataion 23100, Sparti Laconia, Greece. E-mail: zygas@uop.gr; zygas@spa.forthnet.gr

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στην μεταβατική περίοδο της σύγχρονης εποχής κυριαρχούν όροι όπως «κρίση», «μεταβατικότητα», «διάλυση» και «ανασυγκρότηση», «αποδόμηση» και «αναδόμηση». Ο ακριβής ορισμός αυτών των εννοιών και η συσχέτισή τους με κοινωνικά φαινόμενα και καταστάσεις καθίσταται ιδιαίτερα δύσκολος και πολύπλοκος. Σύμφωνα με την Παναγιωτοπούλου,¹ σε αυτό οφείλεται συχνά η αδυναμία σύλληψής της πολυπλοκότητας και της ποικιλομορφίας

τους. Χρειάζεται χρόνος, έρευνα και επικοινωνιατικός διάλογος. Παράδειγμα αποτελεί ο εθελοντισμός.¹⁻⁵ Είναι ευρέως γνωστό το ενδιαφέρον των κρατών να προσεγγίσουν τον μη κερδοσκοπικό και εθελοντικό τομέα, καθώς και η ενασχόληση της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) με τον τρίτο τομέα και τις χρηματοδοτήσεις προς την συνεχώς αναπτυσσόμενη κοινωνική οικονομία.

Εθελοντισμός είναι η δραστηριότητα εκείνη που αναπτύσσεται κατά τρόπο προσωπικό, αυθόρμητο, ελεύθερο, χωρίς σκοπό ατομικού κέρδους, από μεμονωμένους πολίτες ατομικά ή διαμέσου των οργανώσεων των οποίων αποτελούν μέλη, προς το συμφέρον της ομάδας στην οποία ανήκουν ή τρίτων προσώπων ή της τοπικής, κρατικής ή διεθνούς κοινότητας αποκλειστικά για σκοπούς αλληλεγγύης (αλτρουιστικούς). Είναι η πρόθυμη δέσμευση ενός ατόμου να εργαστεί χωρίς αμοιβή για ένα καθορισμένο ή αόριστο χρονικό διάστημα για το γενικό καλό της κοινωνίας.¹

Αναφέρεται σε όλες τις μορφές εθελοντικής δραστηριότητας, επίσημης ή ανεπίσημης, πλήρους απασχόλησης ή μερικής απασχόλησης, στη χώρα διαμονής ή στο εξωτερικό. Προϋποθέτει την ελεύθερη βούληση των ατόμων, δηλαδή πραγματοποιείται με δική τους επιλογή και κίνητρα και δεν περιέχει συμφέρον ή οικονομικά οφέλη. Ωφελεί τους εθελοντές, τις τοπικές κοινότητες και την κοινωνία συνολικά. Είναι ένα μέσο για να εστιάζουν τα άτομα και οι οργανισμοί στις ανθρώπινες, κοινωνικές και περιβαλλοντικές ανάγκες.

Ο εθελοντισμός επηρεάζεται έντονα από την ιστορία, την πολιτική, τον πολιτισμό και τη θρησκεία της κάθε κοινωνίας, με αποτέλεσμα να γίνεται αντιληπτός με διαφορετικό τρόπο και να παίρνει ποικίλες μορφές ανάλογα με το περιβάλλον. Όλες οι μορφές εθελοντισμού που

υπάρχουν σε παγκόσμιο επίπεδο χαρακτηρίζονται από τρία χαρακτηριστικά ή κριτήρια τα οποία είναι τα κάτωθι:

- *Στον εθελοντισμό τα έσοδα που έχει κάποιος από την εθελοντική εργασία που προσφέρει δεν είναι ίσα ή περισσότερα από τα χρήματα που θα έπαιρνε για την ίδια εργασία σαν επαγγελματίας.* Φυσικά, είναι αποδεκτό ένας εθελοντής να λαμβάνει χρήματα για τα έξοδα που πιθανόν χρειάζεται να κάνει στην πορεία της εθελοντικής εργασίας του. Τα χρήματα αυτά είναι μία μορφή αποζημίωσης από τον οργανισμό για τον οποίο εργάζεται και έτσι, η συμμετοχή του εθελοντή δεν έχει σαν συνέπεια την οικονομική του επιβάρυνση. Επιπλέον, αυτό είναι πολύ σημαντικό γιατί συνεπάγεται ότι και τα άτομα που έχουν περιορισμένους οικονομικούς πόρους μπορούν να συμμετέχουν σε εθελοντικές δραστηριότητες.^{6,7}
- *Επιλογή του εθελοντισμού από το ίδιο το άτομο.* Ωστόσο, όσοι προσφέρουν τις υπηρεσίες τους εθελοντικά δεν το κάνουν συνήθως μόνο με τη δική τους ελεύθερη βούληση. Αντιθέτως, μπορεί να δέχονται πιέσεις από άτομα του κοινωνικού περιβάλλοντός τους ή ακόμη και να αισθάνονται οι ίδιοι υποχρεωμένοι να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στο κοινωνικό σύνολο. Αυτό είναι το χαρακτηριστικό που διακρίνει τον

εκούσιο εθελοντισμό από τις περιπτώσεις ακούσιου εθελοντισμού που βασίζεται σε εξωτερικές πιέσεις.

- Όταν επιφέρει οφέλη σε όλους. Αυτό το κριτήριο διακρίνει τον εθελοντισμό από τις καθαρά ψυχαγωγικές δραστηριότητες, λόγω του ότι μπορεί και πρέπει να επιφέρει οφέλη σε ένα ευρύ πλήθος ατόμων, από τον ίδιο τον εθελοντή μέχρι ολόκληρο το κοινωνικό σύνολο.⁷⁻⁹

Η σχετική απουσία ερευνητικών δεδομένων στον Ελλαδικό χώρο, τα οποία αφορούν τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας των εθελοντών και τη σχέση τους τόσο με κοινωνικο-δημογραφικές μεταβλητές όσο και με ψυχολογικές-οικογενειακές παραμέτρους καθώς και η απουσία ερευνητικών ποσοτικών δεδομένων, διεθνώς, αναφορικά με την αξιολόγηση των εν λόγω μεταβλητών στην συγκεκριμένη αυτή ομάδα ανθρώπων έδωσαν το έναυσμα για την πραγματοποίηση της παρούσας μελέτης.

Σκοπός

Σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν η διερεύνηση των χαρακτηριστικών της προσωπικότητας ιατρών και νοσηλευτών νοσοκομείου της περιφέρειας Πελοποννήσου σχετικά με τον εθελοντισμό καθώς και η διερεύνηση της στάσης και των αντιλήψεών τους απέναντι στον εθελοντισμό ανάλογα με την ηλικία, το φύλο, το επίπεδο εκπαίδευσης, την επαγγελματική κατάσταση και ορισμένες

ψυχολογικές παραμέτρους, όπως ο αλtruισμός, ο ναρκισσισμός και η προσωπικότητα.

Ερευνητικές υποθέσεις

- Ο εθελοντισμός συνδέεται με συνθήκες που ενεργοποιούν αλtruιστικά κίνητρα, τα οποία έχουν αποδειχθεί πυρηνικά στο να οδηγούν στην ανιδιοτελή κοινωνική προσφορά. Ως προς τον αλtruισμό, λοιπόν, η υπόθεσή μας ήταν ότι οι εθελοντές θα παρουσιάζουν υψηλά επίπεδα εθελοντισμού και υψηλότερα σε σχέση με τα άτομα που δεν είναι εθελοντές.
- Τα αποτελέσματα πολλών ποιοτικών μελετών έχουν δείξει ότι ο εθελοντισμός, αν και μπορεί να βασίζεται σε ένα μείγμα εγωιστικών και αλtruιστικών αφετηριακών κινήτρων, σαν στάση ζωής, είναι ένα αντίδοτο στον ατομισμό και στην εσωστρέφεια γεγονός που συνδέεται με μετατόπιση της επικέντρωσης από τον ναρκισσιστικό εαυτό μας, δηλαδή στις επιθυμίες και τις ανάγκες μας, στην κοινωνική ευημερία μέσω της προσφοράς βοήθειας. Ο εθελοντισμός συνδέεται με ιδανικά και αξίες καθώς και την ποιότητα της ζωής, υπερβαίνει το άτομο και συνδέεται με την ενεργό συμμετοχή των ανθρώπων σε πράξεις και στάσεις που αφορούν στο κοινό καλό. Κατά συνέπεια και σύμφωνα με τις προαναφερθείσες

μελέτες ως προς τον ναρκισσισμό, η υπόθεσή μας ήταν ότι οι εθελοντές θα παρουσίαζαν χαμηλά επίπεδα ναρκισσισμού και χαμηλότερα σε σχέση με τους μη εθελοντές.

ΥΛΙΚΟ-ΜΕΘΟΔΟΣ

Πληθυσμός της μελέτης - Διαδικασία συλλογής των δεδομένων

Η παρούσα έρευνα πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Διοίκηση Υπηρεσιών Υγείας και Διαχείριση Κρίσεων» του Τμήματος Νοσηλευτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Πρόκειται για περιγραφική, μη πειραματική μελέτη. Η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε σε γενικό νοσοκομείο της περιφέρειας Πελοποννήσου. Το δείγμα αποτέλεσαν 110 ιατροί και νοσηλευτές. Πρόκειται για δείγμα ευκολίας, η συλλογή του οποίου πραγματοποιήθηκε τον Ιούνιο του 2011 έως και τον Μάρτιο του 2012. Τα κριτήρια εισόδου στην έρευνα αποτέλεσαν η γνώση της Ελληνικής γλώσσας, η ηλικία καθώς και η επιθυμία συμμετοχής στην έρευνα. Αρχικά ενημερώθηκαν οι συμμετέχοντες για το σκοπό της έρευνας και την ερευνητική διαδικασία συνολικά. Στη συνέχεια διανεμήθηκε το ερωτηματολόγιο συνοδευόμενο από επιστολή στην οποία αναφέρονταν πληροφορίες σχετικά με το σκοπό της μελέτης, την ανωνυμία και την εμπιστευτικότητα των δεδομένων, για τη

χρήση των δεδομένων καθώς και την εθελοντική φύση της συμμετοχής και υπέγραφαν γραπτή συγκατάθεση. Το ποσοστό ανταπόκρισης ήταν 80%.

Εργαλεία μέτρησης

1. Ερωτηματολόγιο καταγραφής κοινωνικο-δημογραφικών δεδομένων
2. Κλίμακα Αλτρουισμού - Altruism Scale (Ahmed και Jackson, 1979): Για την μέτρηση της διάστασης του Αλτρουισμού χρησιμοποιήθηκε ειδικό ερωτηματολόγιο, το οποίο βασίστηκε στο ερωτηματολόγιο των Ahmed και Jackson, 1979, οι οποίοι ανέπτυξαν την κλίμακα "αποδοχής της πρόνοιας". Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από επτά δηλώσεις τύπου Likert (1-5, Διαφωνώ απολύτως-Συμφωνώ Απολύτως), που περιγράφουν την αλτρουιστική συμπεριφορά και ζητά από τους ερωτώμενους να δηλώσουν τον βαθμό στο οποίο συμφωνούν ή διαφωνούν. Η συνολική βαθμολογία προκύπτει από την άθροιση των βαθμών των απαντήσεων των ατόμων στις επτά ερωτήσεις, με τις υψηλότερες τιμές να αντιστοιχούν σε υψηλότερα επίπεδα αλτρουισμού. Ο δείκτης Cronbach's alpha του ερωτηματολογίου στο ελληνικό δείγμα είναι 0.70.
3. Η κλίμακα της ναρκισσιστικής προσωπικότητας - Narcissistic Personality Inventory (NPI, Raskin & Hall 1979): Η κλίμακα της ναρκισσιστικής προσωπικότητας

(NPI) είναι ένα αυτοσυμπληρούμενο ερωτηματολόγιο, το οποίο δημιουργήθηκε από τους Raskin & Hall το 1979, με σκοπό τη μελέτη των ατομικών διαφορών στο ναρκισσισμό ως σταθερού χαρακτηριστικού της προσωπικότητας, με βάση την απουσία της ναρκισσιστικής διαταραχής προσωπικότητας κατά DSM-III. Το ερωτηματολόγιο χρησιμοποιείται ευρέως σε έρευνες στην Ελλάδα και στο εξωτερικό καθώς παρουσιάζει σημαντικές συσχετίσεις με τις κλίμακες NPDS (Narcissistic Personality Disorder Scale) και του ερωτηματολογίου προσωπικότητας MMPI (Minnesota Multiphasic Personality Inventory). Η προσαρμογή της κλίμακας στον ελληνικό πληθυσμό παρουσίασε καλή εγκυρότητα εννοιολογικής κατασκευής και ο δείκτης αξιοπιστίας Cronbach's alpha για όλο το ερωτηματολόγιο των 40 ζευγών προτάσεων βρέθηκε ίσος με 0.85. Στην Ελλάδα έγινε προσπάθεια να διερευνηθεί η ύπαρξη ενός κοινού, γενικού παράγοντα ναρκισσισμού και όχι η ύπαρξη των επτά επιμέρους παραγόντων ναρκισσισμού.

Στατιστική επεξεργασία

Για την πραγματοποίηση της στατιστικής ανάλυσης χρησιμοποιήθηκε το λογισμικό SPSS18. Για την ανάλυση των δημογραφικών στοιχείων και των ερωτήσεων προσωπικότητας του ερωτηματολογίου χρησιμοποιήθηκε η περιγραφική στατιστική.

Για τη διερεύνηση της υπόθεσης εάν τα δημογραφικά χαρακτηριστικά επηρεάζουν τη στάση των επαγγελματιών υγείας απέναντι στον εθελοντισμό και της συσχέτισης των μεταβλητών που αναφέρονται στην προσωπικότητα των συμμετεχόντων και του εθελοντισμού χρησιμοποιήθηκε επαγωγική στατιστική. Για τους παραπάνω σκοπούς εφαρμόστηκε ο έλεγχος χ^2 ή όπου δεν πληρούνταν οι προϋποθέσεις, ο έλεγχος του Fisher's exact test. Επίσης, έγινε χρήση του t-test για 2 ανεξάρτητα δείγματα προκειμένου να διερευνηθεί αν η μέση τιμή της ηλικίας και των ετών επαγγελματικής προϋπηρεσίας διαφέρει μεταξύ των ατόμων που συμμετείχαν σε κάποια εθελοντική προσπάθεια ή όχι. Για τη συσχέτιση των επιμέρους κλιμάκων προσωπικότητας με την εθελοντική συμμετοχή και με τα βασικά δημογραφικά χαρακτηριστικά, εφαρμόστηκε ο έλεγχος t-test για 2 ανεξάρτητα δείγματα και η ανάλυση διακύμανσης κατά μια κατεύθυνση (ANOVA). Επιπλέον, για τη διερεύνηση της εξάρτησης των 3 διαφορετικών κλιμάκων προσωπικότητας από την συμμετοχή σε κάποια εθελοντική προσπάθεια και τα δημογραφικά χαρακτηριστικά εφαρμόστηκε μοντέλο πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης.

Τα p-value που αναφέρονται βασίζονται σε αμφίπλευρους ελέγχους. Τα p-value με τιμή χαμηλότερη από 0.05 θεωρήθηκαν ως στατιστικά σημαντικά αποτελέσματα.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Ο πληθυσμός της μελέτης αποτελούνταν από 110 άτομα, από τα οποία το 64,2% ήταν άνδρες, έγγαμοι (57,3%), τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (37,7%) και Ελληνικής εθνικότητας (99,1%). Τα περιγραφικά στατιστικά στοιχεία των δημογραφικών χαρακτηριστικών του πληθυσμού της μελέτης φαίνονται στον Πίνακα 1.

Όσον αφορά στη συσχέτιση της κλίμακας αλτρουισμού με τους δημογραφικούς παράγοντες βρέθηκε ότι δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ της κλίμακας αλτρουισμού και της ηλικίας ($r=0.057$ & $p\text{-value}=0.559$), των ετών της εργασιακής προϋπηρεσίας ($r=-0.016$ & $p\text{-value}=0.879$), του φύλου ($t\text{-test}=0.246$ & $p\text{-value}=0.806$) και της οικογενειακής κατάστασης ($t\text{-test}=0.476$ & $p\text{-value}=0.635$). Η μέση τιμή της κλίμακας αλτρουισμού στα άτομα που είναι απόφοιτοι ΤΕΕ/ΙΕΚ φαίνεται να είναι χαμηλότερη (27,9) σε σύγκριση με την αντίστοιχη τιμή των υπολοίπων κατηγοριών εκπαίδευσης, υποδηλώνοντας πως τα άτομα με υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο, υποδεικνύουν και υψηλότερα μέσα επίπεδα αλτρουισμού. Ωστόσο, οι διαφορές αυτές δεν προκύπτουν στατιστικά σημαντικές (ANOVA $F=1.554$ & $p\text{-value}=0.205$). Η μέση τιμή της κλίμακας αλτρουισμού για τους ιατρούς φαίνεται να είναι υψηλότερη (29,4) υποδηλώνοντας πως οι ιατροί υποδεικνύουν

και υψηλότερα μέσα επίπεδα αλτρουισμού. Ωστόσο, οι διαφορές αυτές δεν προκύπτουν στατιστικά σημαντικές (ANOVA $F=0.973$ & $p\text{-value}=0.382$). Η μέση τιμή της κλίμακας αλτρουισμού είναι υψηλότερη (29,1) στα άτομα που απάντησαν θετικά σε σύγκριση με όσους δεν έχουν συμμετάσχει σε κάποια εθελοντική προσπάθεια (28,5). Δηλαδή, το αίσθημα του αλτρουισμού σε όσους έχουν συμμετάσχει σε κάποια εθελοντική προσπάθεια είναι υψηλότερο σε σχέση με όσους δεν έχουν. Η διαφορά αυτή δεν είναι στατιστικά σημαντική ($t\text{-test}=0.612$ & $p\text{-value}=0.542$). Τα παραπάνω αποτελέσματα παρουσιάζονται αναλυτικά στον Πίνακα 2.

Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ της κλίμακας ναρκισσιστικής προσωπικότητας και της ηλικίας ($r=-0.102$ & $p\text{-value}=0.339$), καθώς και μεταξύ των ετών της εργασιακής προϋπηρεσίας ($r=-0.052$ & $p\text{-value}=0.646$). Η μέση τιμή της κλίμακας ναρκισσιστικής προσωπικότητας στις γυναίκες (7,8) διαφέρει στατιστικά σημαντικά από τη μέση τιμή της κλίμακας ναρκισσιστικής προσωπικότητας στους άντρες (11,4). Ειδικότερα, φαίνεται να είναι σημαντικά υψηλότερη στους άντρες ($t\text{-test}=2.470$ & $p\text{-value}=0.017$) σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Όσον αφορά στον εθελοντισμό, η μέση τιμή της κλίμακας ναρκισσιστικής προσωπικότητας διαφέρει στατιστικά σημαντικά μεταξύ των ατόμων που έχουν ή όχι συμμετάσχει σε κάποια

εθελοντική προσπάθεια (t -test= 2.927 & p -value= 0.004). Τα παραπάνω αποτελέσματα παρουσιάζονται αναλυτικά στον Πίνακα 3.

Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ της κλίμακας προσωπικότητας και της ηλικίας (r = -0.010 & p -value= 0.922), καθώς και των ετών της εργασιακής προϋπηρεσίας (r = 0.058 & p -value= 0.609). Η μέση τιμή της κλίμακας προσωπικότητας στις γυναίκες (46.6) δε διαφέρει στατιστικά σημαντικά από τους άντρες (50.8) (t -test= 1.161 & p -value= 0.249), ενώ φαίνεται να υπάρχει στατιστική διαφορά με την οικογενειακή κατάσταση με επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10% (t -test= 1.927 & p -value= 0.071). Επίσης δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά με το επίπεδο εκπαίδευσης και την επαγγελματική κατάσταση. Επίσης υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά με τη θέση εργασίας, αλλά σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10% (ANOVA F = 2.677 & p -value= 0.080). Στον πίνακα 4 παρουσιάζονται αναλυτικά τα αποτελέσματα της μελέτης.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Στην παρούσα έρευνα έλαβαν μέρος 110 ιατροί και νοσηλευτές, με σκοπό να διερευνηθούν τα κίνητρα που τους ωθούν στον εθελοντισμό. Πιο αναλυτικά πραγματοποιήθηκε έλεγχος της διαφοροποίησης της στάσης και των αντιλήψεών τους απέναντι στον εθελοντισμό ανάλογα με την ηλικία, το φύλο, το επίπεδο

εκπαίδευσης, την επαγγελματική κατάσταση και ορισμένες ψυχολογικές παραμέτρους, όπως ο αλτρουισμός, ο ναρκισσισμός και η προσωπικότητα.

Στη μελέτη αυτή αναδείχθηκαν σημαντικά αποτελέσματα ως προς τα άτομα που συμμετέχουν σε κάποια εθελοντική προσπάθεια, διακατέχονται από υψηλό αίσθημα αλτρουισμού, χαμηλή τιμή στην κλίμακα ναρκισσιστικής προσωπικότητας και υψηλή τιμή στην κλίμακα προσωπικότητας. Όσον αφορά στον εθελοντισμό, η μέση τιμή της κλίμακας ναρκισσιστικής προσωπικότητας διαφέρει στατιστικά σημαντικά μεταξύ των ατόμων που έχουν ή όχι συμμετάσχει σε κάποια εθελοντική προσπάθεια. Δηλαδή, το αίσθημα του ναρκισσισμού φαίνεται να παίζει κάποιο σημαντικό ρόλο αναφορικά με τον εθελοντισμό και ειδικότερα, τα άτομα που έχουν συμμετάσχει σε κάποια εθελοντική προσπάθεια έχουν χαμηλότερη μέση τιμή ναρκισσιστικής προσωπικότητας σε σύγκριση με όσους δεν έχουν κάνει κάποια εθελοντική προσπάθεια (t -test= 2.927 & p -value= 0.004). Η μέση τιμή της κλίμακας προσωπικότητας στα άτομα που έχουν συμμετάσχει σε κάποια εθελοντική προσπάθεια (49.8) φαίνεται να είναι υψηλότερη από την αντίστοιχη μέση τιμή των ατόμων που δεν έχουν σχέση με τον εθελοντισμό (44.8). Ωστόσο, η διαφορά αυτή δεν προκύπτει στατιστικά σημαντική (t -test= 1.428 & p -value= 0.157).

Τα άτομα που έχουν συμμετάσχει σε κάποια εθελοντική προσπάθεια φαίνεται κατά μέσο όρο να έχουν υψηλότερη κλίμακα αλτρουισμού κατά 2.6 μονάδες σε σύγκριση με όσους δεν έχουν κάποια εθελοντική συμμετοχή με 95% Δ.Ε. (-0.2 έως 4.6), κρατώντας τις υπόλοιπες μεταβλητές του μοντέλου σταθερές. Το αποτέλεσμα είναι στατιστικά σημαντικό, αλλά σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10% (p -value= 0.076).

Τα άτομα που έχουν συμμετάσχει σε κάποια εθελοντική προσπάθεια φαίνεται κατά μέσο όρο να έχουν υψηλότερη τιμή στην κλίμακα προσωπικότητας κατά 6,1 μονάδες σε σύγκριση με όσους δεν έχουν κάποια εθελοντική συμμετοχή με 95% Δ.Ε. (-1.4 έως 13.6), κρατώντας τις υπόλοιπες μεταβλητές του μοντέλου σταθερές. Το αποτέλεσμα ωστόσο δεν είναι στατιστικά σημαντικό (p -value= 0.110).

Στην ελληνική βιβλιογραφία έχουν καταγραφεί δυο έρευνες σχετικά με τα ψυχολογικά χαρακτηριστικά της προσωπικότητας (αλτρουισμός, ευτυχία, ναρκισσισμός, θρησκευτικότητα και γενικότερα οικογενειακό περιβάλλον) που σχετίζονται με τον εθελοντισμό στην παροχή πρωτοβάθμιων νοσηλευτικών υπηρεσιών. Η έρευνα της Κούλιου και συν. σχεδιάστηκε με σκοπό να διερευνήσει ορισμένα ψυχολογικά χαρακτηριστικά της προσωπικότητας (αλτρουισμός, ευτυχία, ναρκισσισμός,

θρησκευτικότητα και γενικότερο οικογενειακό περιβάλλον) που σχετίζονται με τον εθελοντισμό στην παροχή πρωτοβάθμιων νοσηλευτικών υπηρεσιών.¹⁰ Πιο συγκεκριμένα, επιχειρήθηκε: η σύγκριση της ομάδας των εθελοντών και μη εθελοντών ως προς τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά και η συσχέτιση των επιμέρους υποκλιμάκων κάθε μεταβλητής τόσο για το σύνολο του δείγματος όσο και για κάθε ομάδα ξεχωριστά. Το δείγμα της μελέτης ήταν 121 άτομα, εθελοντές στην νοσηλευτική του Μη Κυβερνητικού Οργανισμού Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός και μη -εθελοντές, μέλη υγιούς πληθυσμού του ευρύτερου χώρου της υγείας. Η ομάδα των εθελοντών αποτελούνταν από 63 άτομα (ποσοστό 52,1%), ενώ η ομάδα ελέγχου αποτελούνταν από 58 άτομα (ποσοστό 47,9%) που ανέφεραν ότι δεν έχουν ασχοληθεί ποτέ με τον εθελοντισμό. Η συγκέντρωση των δεδομένων έγινε με συμπλήρωση γραπτού ερωτηματολογίου σε πλαίσιο και ώρα επιλογής των συμμετεχόντων. Τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν ήταν: (α) ερωτηματολόγιο κοινωνικο-δημογραφικών χαρακτηριστικών, (β) η υπο-κλίμακα του Αλτρουισμού, (γ) η κλίμακα υποκειμενικής ευτυχίας, (δ) η κλίμακα της ναρκισσιστικής προσωπικότητας και (ε) η κλίμακα μέτρησης του οικογενειακού περιβάλλοντος. Από την στατιστική ανάλυση προέκυψε ότι οι δύο ομάδες διέφεραν πάρα πολύ σημαντικά ως προς τον αλτρουισμό ($P=0.000$). Επίσης,

διέφεραν σημαντικά ως προς τον ναρκισσισμό ($P=0.012$) και ως προς την ηθική και θρησκευτική έμφαση του οικογενειακού περιβάλλοντος ($P=0.027$). Τέλος, ως προς την διάσταση της ευτυχίας δεν παρατηρήθηκε καμία στατιστικά σημαντική διαφορά ανάμεσα στους εθελοντές και μη εθελοντές ($P=0.517$). Από τα αποτελέσματα της παρούσας μελέτης αναδείχθηκε η σχέση των συγκεκριμένων χαρακτηριστικών της προσωπικότητας με τον εθελοντισμό.

Η δεύτερη έρευνα αφορά στην εκτενή καταγραφή των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (ΜΚΟ) και των φορέων παροχής εθελοντικής εργασίας κατά το χρονικό διάστημα 1997 έως 1999.¹¹ Ο συνολικός αριθμός των εθελοντικών ΜΚΟ ανήλθε στις 2.400 οργανώσεις και ταξινομήθηκε σε δώδεκα κατηγορίες, ανάλογα με το σκοπό δράσης τους. Σύμφωνα με την ανάλυση των στοιχείων της δειγματοληπτικής έρευνας (585 περιπτώσεις), το 14,0% των μελών δήλωσαν ενεργά μέλη, ενώ το 0,2% των μελών κατείχαν αμειβόμενη θέση. Από το σύνολο των οργανώσεων, το 79,3% προσέφερε υπηρεσίες σε τοπικό, το 10,7% σε περιφερειακό και το 10% σε πανελλαδικό ή/και διεθνές επίπεδο. Σε αυτή την έρευνα διαπιστώθηκε ότι οι οργανώσεις που προσανατολίζονται κατά κύριο λόγο σε εθελοντική προσφορά εργασίας παρουσιάζουν αυξημένη συμμετοχή των ενεργών μελών και ασχολούνται με προβλήματα και ελλείψεις που αφορούν,

εκτός από το άμεσο τοπικό ή εθνικό περιβάλλον, και τα διεθνή κοινωνικά και πολιτικά ζητήματα.

Η έλλειψη συμπαράστασης από την πλευρά του κράτους προς τις εθελοντικές οργανώσεις αποτελεί τροχοπέδη στην ανάπτυξη σχέσεων συνεργασίας των εθελοντικών οργανώσεων με τους κρατικούς φορείς (κεντρική διοίκηση και αυτοδιοίκηση) γεγονός που κάνει τη συνεργασία να υπολείπεται των προσδοκιών και απαιτήσεων των εθελοντικών οργανώσεων. Επικρατεί μια έλλειψη θεσμικού πλαισίου και δυστυχώς δεν υπάρχει συνεννόηση μεταξύ των αρμόδιων κρατικών φορέων για το τι θα πρέπει να γίνει.^{11,12} Επομένως είναι αναγκαίο να υπάρξουν αμοιβαίες συζητήσεις για την δημιουργία όχι μόνο θεσμικού πλαισίου αλλά και της ύπαρξης διαφάνειας, λογοδοσίας, αποδοτικότητας και συνεργατικής δημοκρατίας. Όμως, δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να θεωρηθεί μια συνεργασία για την μετατόπιση των κρατικών βαρών στους εθελοντές οι οποίοι είναι ένα απλήρωτο εργατικό δυναμικό. Δεν θα πρέπει να ξεχνάμε ότι ο εθελοντισμός είναι απλά μια άποψη για την ζωή που δεν επιβάλλεται και δεν πληρώνεται. Αυτό που είναι επιθυμητό είναι μια μικτή συνεργασία που θα συμμετέχουν και θα ανταλλάσσουν απόψεις όλοι οι φορείς κρατικοί και μη, με στόχο το κοινωνικό καλό. Σε καμία περίπτωση δεν θα πρέπει να εμπλέκονται προσωπικά

συμφέροντα και να υπάρχει ανταγωνισμός, στόχος είναι η συνεργασία.¹²⁻¹⁶

Θα ήταν εξαιρετικά ενδιαφέρον να γίνουν μελλοντικές ερευνητικές προσπάθειες σχετικά με τον εθελοντισμό. Πιθανά ερευνητικά ερωτήματα που μπορούν να μελετηθούν είναι τα ακόλουθα: α) ποια είναι τα κίνητρα της εθελοντικής εργασίας και πως συνδέονται με το φαινόμενο της ανεργίας; (β) ο εθελοντισμός στον χώρο της εκπαίδευσης είναι ανεπτυγμένος; και (γ) η πολιτική ιδεολογία επηρεάζει τις σχέσεις τόσο μεταξύ των εθελοντικών οργανώσεων όσο και μεταξύ τους με το κράτος;¹⁶⁻²⁰

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της παρούσας μελέτης, φαίνεται να υπάρχουν κάποιες ενδείξεις ότι τα άτομα που έχουν συμμετάσχει σε κάποια εθελοντική προσπάθεια, είναι άτομα με υψηλό αίσθημα αλτρουισμού, έχουν χαμηλή τιμή στην κλίμακα ναρκισσιστικής προσωπικότητας και υψηλό σκορ προσωπικότητας. Επιπλέον, υπάρχουν ενδείξεις ότι το φύλο, η οικογενειακή κατάσταση, το επίπεδο εκπαίδευσης και η θέση εργασίας παίζουν κάποιο ρόλο στη διαμόρφωση των 3 κλιμάκων προσωπικότητας. Σημειώνεται ωστόσο, ότι τα αποτελέσματα που προκύπτουν είναι στατιστικά σημαντικά.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Παναγιωτοπούλου Ρ. Η έννοια του εθελοντισμού στην σύγχρονη ελληνική κοινωνία και η πρόκληση των Ολυμπιακών Αγώνων. Τμήμα Επικοινωνίας και ΜΜΕ, Πανεπιστήμιο Αθηνών, 2002.
2. Ανθόπουλος Χ. Εθελοντισμός, Αλληλεγγύη και Δημοκρατία, Αθήνα, Οξύ, 2000.
3. Ford ME. Motivating Humans: Goals, Emotions and Personal Agency Beliefs. London, Sage, 1992.
4. Βουτσάκης Β. Εθελοντές και κράτος, οι σειρήνες της σύμφυσης. Αθήνα, Ποταμός, 2004.
5. Benjamin G, Kramer RM, Lester MS. Government and third sector, Jossey – Bass publishers, San Francisco, 1992.
6. Okun MA, Schultz A. Age and motives for volunteering: Testing hypotheses derived from socioemotional selectivity theory. Psychology and Aging 2003; 18(2):231-239.
7. Δημούλης Δ. Κοινωνία πολιτών και κοινωνικός μετασχηματισμός, από την φιλανθρωπία στον αντικαπιταλισμό, 2002.
8. Bennett R, Kottasz R. Advertisement style and the recruitment of charity volunteers. Journal of Nonprofit and Public Sector Marketing 2000; 8(2):45-63.
9. Berger IE. The Influence of Religion on Philanthropy in Canada. Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations 2006; 17(2):115-132.

10. Kouliou F, Dragioti E, Kotrotsiou E, Gouva M. A quantitative investigation of personality and psychological characteristics on volunteers in the humanitarian non-government organizations. *Interscientific Health Care* 2012;4(1):34-42.
11. Παναγιωτίδου Ε. Η κοινωνία εθελοντών. Ένωση πολιτών για την παρέμβαση. Αθήνα, 1999.
12. Ververidis S, Varlamis I. Non-Governmental Organizations in Greece gone virtual. *Proceedings of the IFIP WG9*, Athens, 1997.
13. Papageorgiou D. Investigation of the attitudes of Greek Citizens against the Welfare State. Master Thesis, 2009.
14. Pelozo J, Hudson S, Hassay D. The Marketing of Employee Volunteerism. *Journal of Business Ethics* 2009;85:371-386.
15. Petras J. Μη κυβερνητικές οργανώσεις και κυρίαρχη πολιτική. The monthly review imprint, Αθήνα, 2005.
16. Piliavin JA, Callero P. Giving blood: The development of an altruistic identity. *Baltimore, Johns Hopkins University Press*, 1991.
17. Raskin R, Terry H. A principal-components analysis of the Narcissistic Personality Inventory and further evidence of its construct validity. *Journal of Personality and Social Psychology* 1988;54(5):890-902.
18. Ross MW, Greenfield SA, Bennett L. Predictors of dropout in AIDS volunteers. A longitudinal study. *AIDS Care* 1999;11(6):723-732.
19. Anheier H., Salamon L. Law and Contemporary Problems. *Amateurs in Public Service: Volunteering, Service-Learning, and Community Service* 1999; 62(4):43-65.
20. Skordilis EK, Stavrou NA. Sport orientation model for wheelchair basketball athletes. *Perceptual and Motor Skills* 2005; (3 Pt 1):100:1081-1096.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πίνακας 1. Περιγραφικά στατιστικά στοιχεία των ποιοτικών δημογραφικών χαρακτηριστικών.

Δημογραφικά Στοιχεία	Συχνότητα	Ποσοστό (%)
1. Φύλο		
Γυναίκα	40	35,8
Άνδρας	70	64,2
2. Οικογενειακή Κατάσταση		
Έγγαμος/η	63	57,3
Άγαμος/η	42	38,2
Διαζευγμένος/η	3	2,7
Χήρος/α	2	1,8
3. Επίπεδο Εκπαίδευσης		
Απόφοιτος ΤΕΕ/ΙΕΚ	7	6,6
ΤΕΙ	38	35,9
Πανεπιστήμιο	40	37,7
Μεταπτυχιακό Δίπλωμα	18	17,0
Διδακτορικό Δίπλωμα	3	2,8
4. Εθνικότητα		
Ελληνική	107	99,1
Άλλη	1	0,9
5. Επαγγελματικό προφίλ		
Δημόσιος Υπάλληλος	83	78,3
Συμβασιούχος Υπάλληλος	23	21,7
6. Θέση Εργασίας		
Ιατρός	28	27,7
Νοσηλεύτης/τρια	73	72,3
7. Συμμετοχή σε Εθελοντική Προσπάθεια		
Ναι	70	63,3
Όχι	40	36,7
Αν ναι σε:		
Ανθρωπιστική Βοήθεια	38	59,0
Αθλητικές Διοργανώσεις	16	26,2
Προστασία Περιβάλλοντος	7	14,8

Πίνακας 2. Αποτελέσματα των συσχετίσεων των δημογραφικών χαρακτηριστικών και της εθελοντικής συμμετοχής με την κλίμακα του αλτρουισμού.

Συσχέτιση Κλίμακας Αλτρουισμού με:	Συντελεστής Συσχέτισης (r)	p-value
1. Ηλικία	0,057	0,559
2. Εργασιακή Προϋπηρεσία	-0,016	0,879
Συσχέτιση Κλίμακας Αλτρουισμού μέση τιμή (ΣΑ), με:		Στατιστικός Έλεγχος
3. Φύλο		
<i>Γυναίκα</i>	28,8(4,39)	t-test= 0,246
<i>Άντρας</i>	28,6(4,54)	p= 0,806
4. Οικογεν. Κατάσταση		
<i>Άγαμος ή Διαζ.-Χήρος</i>	28,8 (4,19)	t-test= 0,476
<i>Έγγαμος</i>	28,4(4,88)	p= 0,635
5. Επίπεδο Εκπαίδευσης		
ΤΕΕ/ΙΕΚ	27,9 (2,41)	
ΤΕΙ	28,0(3,91)	ANOVA F=1,554
Πανεπιστήμιο	29,8(4,97)	p=0,205
Μεταπτυχιακό	29,1(4,90)	
6. Επαγγελματική Κατάσταση		
<i>Δημόσιος Υπάλληλος</i>	29,7(4,88)	t-test= 0,018
<i>Άλλη Ιδιότητα</i>	28,7(2,33)	p= 0,985
7. Θέση εργασίας		
<i>Ιατρός</i>	29,4(5,14)	
<i>Νοσηλεύτης/τρια</i>	27,9(4,66)	ANOVA F=0,973 p=0,382
8. Συμμετοχή σε εθελοντική προσπάθεια		
<i>Όχι</i>	28,5(4,02)	t-test= 0,612
<i>Ναι</i>	29,1(5,13)	p= 0,542

Πίνακας 3. Αποτελέσματα των συσχετίσεων των δημογραφικών χαρακτηριστικών και της εθελοντικής συμμετοχής με την κλίμακα της Ναρκισσιστικής Προσωπικότητας.

Συσχέτιση Κλίμακας Ναρκισσιστικής Προσωπικότητας με:	Συντελεστής Συσχέτισης (r)	p-value
1. Ηλικία	-0,102	0,339
2. Εργασιακή Προϋπηρεσία	-0,052	0,646
Συσχέτιση Κλίμακας Ναρκισσιστικής Προσωπικότητας μέση τιμή (ΣΑ), με:		Στατιστικός Έλεγχος
3. Φύλο		
<i>Γυναίκα</i>	7,8 (4,94)	t-test= 2,470
<i>Άντρας</i>	11,4 (5,25)	p= 0,017**
4. Οικογεν. Κατάσταση		
<i>Άγαμος ή Διαζ.-Χήρος</i>	12,0 (5,12)	t-test= 0,529
<i>Έγγαμος</i>	11,3 (6,71)	p= 0,598
5. Επίπεδο Εκπαίδευσης		
ΤΕΕ/ΙΕΚ	13,1 (1,95)	
ΤΕΙ	12,7(6,02)	ANOVA F=1,197
Πανεπιστήμιο	11,7(5,27)	p=0,316
Μεταπτυχιακό	9,5(7,41)	
6. Επαγγελματική Κατάσταση		
<i>Δημόσιος Υπάλληλος</i>	11,6(6,43)	t-test= 0,432
<i>Άλλη Ιδιότητα</i>	12,2(2,86)	p= 0,667
7. Θέση εργασίας		
<i>Ιατρός</i>	7,0(4,02)	ANOVA F=3,492
<i>Νοσηλεύτης/τρια</i>	7,0 (4,64)	p=0,040**
8. Συμμετοχή σε εθελοντική προσπάθεια		
<i>Όχι</i>	13,9(4,96)	t-test= 2,927
<i>Ναι</i>	10,4(6,26)	p= 0,004**

**στατιστικά σημαντικό αποτέλεσμα σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%

Πίνακας 4. Αποτελέσματα των συσχετίσεων των δημογραφικών χαρακτηριστικών και της εθελοντικής συμμετοχής με την κλίμακα προσωπικότητας.

Συσχέτιση Κλίμακας Προσωπικότητας με:	Συντελεστής Συσχέτισης (r)	p-value
1. Ηλικία	-0,010	0,922
2. Εργασιακή Προϋπηρεσία	0,005811	0,609
Συσχέτιση Κλίμακας Προσωπικότητας μέση τιμή (ΣΑ), με:		Στατιστικός Έλεγχος
3. Φύλο		
<i>Γυναίκα</i>	46,6(17,61)	t-test= 1,161
<i>Άντρας</i>	50,8(13,05)	p= 0,249
4. Οικογεν. Κατάσταση		
<i>Άγαμος ή Διαζ.-Χήρος</i>	49,5(16,55)	t-test= 1,927
<i>Έγγαμος</i>	55,6(12,72)	p= 0,071*
5. Επίπεδο Εκπαίδευσης		
ΤΕΕ/ΙΕΚ	49,7 (10,32)	ANOVA F=0,418 p=0,741
ΤΕΙ	50,2(7,89)	
Πανεπιστήμιο	45,9(10,49)	
Μεταπτυχιακό	46,7(8,53)	
6. Επαγγελματική Κατάσταση		
<i>Δημόσιος Υπάλληλος</i>	53,2 (10,72)	t-test= 0,898
<i>Άλλη Ιδιότητα</i>	45,0(9,49)	p= 0,684
7. Θέση εργασίας		
<i>Ιατρός</i>		ANOVA F=2,677
<i>Νοσηλεύτης/τρια</i>		p=0,077*
8. Συμμετοχή σε εθελοντική προσπάθεια		
<i>Όχι</i>	44,8(12,66)	t-test= 1,428
<i>Ναι</i>	49,78(12,98)	p= 0,157

*στατιστικά σημαντικό αποτέλεσμα σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10%